

ΗΣΙΟΔΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΕΣ

Αποσπάσματα

Αχ! να μην έσωνα κι' εγώ, ύστερα απ' αυτούς, να βρίσκομαι με τους ανθρώπους του πέμπτου γένους, παρά ή να πέθαινα πρωτύτερα ή να ζούσα κατόπι. Γιατί τώρα πια υπάρχει το πέμπτο γένος. Ποτέ δε θα πάσουν την ημέρα να τραβάνε κόπους και βάσανα και τη νύχτα να μαραζώνουν για κάτι τι, γιατί βαριές έγνοιες θα τους δίνουν οι θεοί. Μα όπως και να 'ναι, με τα κακά αυτά θ' αναμιχθούνε και καλά. Ο Ζευς θ' αφανίσει και τούτο το γένος των ανθρώπων, τότε που θα γεννιόνται με άσπρα μαλλιά στα μηλίγγια·

(...)

[Θα βάζουν το δίκιο στη δύναμή τους· κι' ο ένας του άλλου θα λεηλατεί την πόλη.]

Ούτε καμιά τιμή θα έχει όποιος κρατεί τον όρκο του, ούτε ο δίκαιος ούτε ο καλός, και μάλλον θα τιμούν τον άνθρωπο που κάνει εγκλήματα και αυθαιρεσίες· το δίκιο θα είναι στη δύναμη και σεβασμός δεν θα υπάρχει· και θα ζημιώνει ο αχρείος τον ευγενικό άνθρωπο λέγοντάς του λόγια απατηλά που θα παίρνει όρκο γι' αυτά· κι' ο φθόνος ο πικρόγλωσσος, ο χαιρέκακος, θα παρακολουθεί όλους τους άθλιους ανθρώπους με μάτια γεμάτα μίσος. Και τότε πια από την πλατύδρομη γη η **Αιδώς** και η **Νέμεσις**, αφού σκεπάσουν το ωραίο τους πρόσωπο με τ' άσπρα πέπλα τους, θ' ανεβούν στον Όλυμπο, κοντά στους αθανάτους, παρατώντας τους

ανθρώπους· και θα μείνουν στους Θνητούς οι βαριές Θλίψεις· και το κακό δεν θα 'χει γιατρεία.

*(Ησιόδου "Έργα και Ημέραι", στ. 174-181 & 189-201. Το κείμενο και η μετάφραση από το βιβλίο "Ησιόδου Έργα και Ημέραι", εκδ. ΠΑΤΥΡΟΣ, μετάφραση Σπ. Ν. Φίλιππα, άγνωστης ημερομηνίας έκδοσης)
Αναδημοσίευση από www.artopos.org/issues/works/works_days-gr.html*

Στίχοι 610-660

Και βάλε τους δούλους τον ιερό σπόρο της Δήμητρας ν' αλωνίζουν, μόλις φανεί η δύναμη του Ωρίωνα σε καλοπνευόμενο χώρο και σ' αλώνι στρογγυλό. Και μετρημένο καλά βάλε το στ' αγγεία σου" κι όταν πια όλο το βιος σου αποθηκέψεις συγυρισμένο μες στο σπίτι σου, τον εργάτη διώξε απ' το σπίτι κι άτεκνη δουλεύτρα ζήτα, σε συμβουλεύω-μπελάς η δουλεύτρα με το μικρό- και σκύλο κοφτερόδοντο να φροντίζεις και μην του τσιγκουνεύεσαι το ψωμί, μην ποτέ ημεροκοίμητος άντρας σου πάρει τα πράγματα σου. Και χορτάρι να μπάσεις κι άχυρο για να τα 'χεις αρκετά για βόδια και τα μουλάρια σου-κι έπειτα οι δούλοι να ξεκουράσουν τ' αγαπημένα τους γόνατα και να λύσουν το ζευγάρι τα βόδια σου.

Κι όταν ο Ωρίωνας κι ο Σείριος φτάσουν στη μέση τ' ουρανού και τον Αρκτούρο κοιτάζει η ροδοδάχτυλη Ηώς, Πέρση, τότε τρύγα και φέρε στο σπίτι όλα τα σταφύλια -δείξε τα στον ήλιο δέκα μέρες και δέκα νύχτες, πέντε ίσκιασέ τα και την έκτη άδειασε στ' αγγεία τα δώρα του πολυεύφραντου Διονύσου" αλλά όταν οι Πλειάδες κι οι Τάδες κι η δύναμη του Ωρίωνα δύνουν, τότε θυμήσου να οργώσεις στην ώρα του -κι ο σπόρος στη γη σωστός θα πάει.

Κι αν για ταξίδια στην άγρια θάλασσα πόθος πιάνει, όταν οι Πλειάδες τη βαριά δύναμη του Ωρίωνα ξεφεύγοντας πέφτουν στον ομιχλώδη πόντο, τότε όλων των ειδών των ανέμων οι άγριες πνοές φυσάνε -και τότε μην έχεις καράβια στον κρασάτο πόντο, και θυμήσου να δουλεύεις τη γη, όπως σ' ορμηνεύω. Και το καράβι τράβα στη στεριά και καλά στέριωσε το με πέτρες ολόγυρα, για ν' αντέξουν την ορμή των ανέμων που φυσάνε υγροί βγάζοντας τον πείρο, για να μην τον σαπίσει η βροχή του Δία. Κι όλη την αρματωσιά του φροντισμένα φύλαξε τη στο σπίτι σου όμορφα τυλίγοντας τα φτερά του ποντοπόρου караβιού -και το καλοδουλεμένο τιμόνι σου κρέμασε πάνω απ' τον καπνό. Κι εσύ περίμενε το ταξίδι στην ώρα του, ώσπου να 'ρθεί και τότε το γρήγορο καράβι τράβηξε στη θάλασσα και μέσα το φορτίο το σωστό φόρτωσε, για να φέρεις κέρδος στο σπίτι, όπως ο δικός μας πατέρας, μεγάλε ανόητε Πέρση, αυτός κάποτε ήρθε κι εδώ, περνώντας πόντο μεγάλο, αφήνοντας την Κύμη της Αιολίδας, σε μαύρο καράβι" όχι από περιουσία ξεφεύγοντας ούτε πλούτο ούτε αγαθά, αλλ' απ' την άθλια φτώχεια που δίνει ο Δίας στους ανθρώπους -και κατοίκησε κοντά στον Ελικώνα σε δυστυχισμένο χωριό, στην Άσκρα, το χειμώνα κακό, το καλοκαίρι ανυπόφορο, ποτέ καλό. Κι εσύ, Πέρση, να θυμάσαι τα έργα στην ώρα τους όλα, και πιο πολύ τα θαλασσινά. Πάινεσε, το μικρό καράβι, αλλά φόρτωσε μεγάλο. Πιο μεγάλο το φορτίο, πιο μεγάλο και το κέρδος του θα είναι, αν οι άνεμοι κρατούν μακριά τις κακές τους πνοές αν στο εμπόριο στρέφοντας τη μάταιη ψυχή σου θες να ξεφύγεις τα χρέη και την πικρή πείνα, θα σου δείξω τα μέτρα της πολύφλοισβης θάλασσας, χωρίς ούτε στα ταξίδια να 'μαι μαθημένος ούτε στα καράβια. Γιατί ποτέ δεν έπλευσα με καράβι στον πλατύ πόντο, παρά μόνο στην Εύβοια απ' την Αυλίδα, όπου κάποτε οι Αχαιοί περνώντας την κακοκαιρία συνάθροισαν πολύ στρατό από την ιερή Ελλάδα ενάντια στην ομορφογύναικη Τροία

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

Οι πρώτες σελίδες από ΘΕΟΓΟΝΙΑ ΗΣΙΟΔΟΥ (Επιμέλεια : Αθανάσιος Γιάννης, Leipzig, Germany, Σεπτέμβριος 2010)

Αναδημοσίευση από research.uni-leipzig.de/giannis/Philosophie/Gedicht%206.pdf

Ας αρχίσουμε το τραγούδι με τις Μούσες τις Ελικωνιάδες που κατέχουν τον Ελικώνα, το ιερό και μεγαλόπρεπο βουνό και χορεύουν με τ'απαλά τους πόδια, γυρ' από την κρήνη με τους μενεξέδες και τον βωμό του μεγαλοδύναμου γιου του Κρόνου, και σαν λούσουν τα τρυφερά κορμιά τους στον Περμησό ή στην Ιπποκρήνη ή στον σεβαστό Ολμειό, στην πιο ψηλή κορφή του Ελικώνα, στήνουν χορούς μαγευτικούς, βάζοντας δύναμη στα πόδια τους. Κι από κει ξεπηδούν μεσ' τη νύχτα, τυλιγμένες σε πυκνή ομίχλη και πηγαίνουν υμνώντας με πανέμορφη φωνή τον Δία τον Αιγίοχο, την Αργεία την Ήρα τη σεβαστή, τη χρυσοπέδιλη, και την κόρη του Αιγίοχου Δία, τη γλαυκομάτα Αθηνά, τον Φοίβο Απόλλωνα και την τοξεύτρα Άρτεμη, τον αφέντη της γης, τον κοσμοσεΐστη Ποσειδώνα και τη σεμνή Θέμιδα, την παιχνιδοβλέφαρη Αφροδίτη και τη χρυσοστεφανωμένη Ήβη, την όμορφη Διώνη και τη Λητώ, τον Ιαπετό και τον δόλιο Κρόνο, την Ηώ και τον μέγα Ήλιο, τη λαμπρή Σελήνη και τη Γαία, τον Ωκεανό τον μέγα και τη μαύρη Νύχτα και την ιερή γενιά των αιώνιων άλλων αθανάτων. Αυτές δίδαξαν κάποτε στον Ησίοδο ένα όμορφο τραγούδι, καθώς έβοσκε τ' αρνιά του κάτω απ' τον ιερό Ελικώνα. Κι αυτά τα λόγια πρώτα μου

αφηγήθηκαν οι Μούσες οι Ολύμπιες, οι κόρες του Δία του Αιγίοχου:
«πως εμείς οι αγριοβοσκοί, οι ξεδιάντροποι, που είμαστε μόνο κοιλιές,
ξέρουμε ψέμματα πολλά να λέμε που μοιάζουν με αλήθειες, αλλά ξέρουμε,
αν το θέλουμε να λέμε και την αλήθεια». Έτσι μίλησαν οι κόρες του
μεγάλου Δία με λόγια καθαρά και κόβοντας ένα κλαρί δάφνης, γεμάτο
βλαστούς, μου τόδωσαν σκήπτρο. Και μου ενέπνευσαν τραγούδι θεσπέσιο
για να τραγουδώ τα μελλούμενα και τα περασμένα και με πρόσταξαν να
υμνώ την αιώνια γενιά των μακαρίων, πρώτα όμως ν' αρχίζω και να
τελειώνω το τραγούδι μου μ' αυτές. Αλλά γιατί μιλάμε για πράγματα που
δεν είναι Τόσο σημαντικά; Έλα, ας αρχίσουμε απ' τις Μούσες που
τέρπουν με τους ύμνους τους τη μεγάλη ψυχή του πατέρα Δία πάνω στον
Όλυμπο, τραγουδώντας τα τωρινά, τα περασμένα και τα μελλούμενα με
φωνή ποιητική, απ' αυτές που ρέει απ' το γλυκό τους στόμα τραγούδι
χωρίς ποτέ να κουράζονται. Και χαίρονται τα δώματα του πατέρα Δία του
βροντερού, όταν γεμίζουν με λουλουδένια φωνή των Θεαινών. Κι
αντιλαλεί ο χιονισμένος Όλυμπος και τα δώματα των αθανάτων Θεών
πρώτα, αυτούς που η Γη κι ο μεγάλος Ουρανός γέννησαν κι εκείνους που
γέννησαν τους θεούς τους δωρητές μας. Κατόπιν οι Θεές αρχίζουν και
τελειώνουν το τραγούδι υμνώντας τον Δία τον πατέρα Θεών και αν-
θρώπων, για την ανωτερότητα του ανάμεσα στους θεούς και την
μεγαλοσύνη του. Μετά υμνώντας το γένος των ανθρώπων και των
ισχυρών Γιγάντων τέρπουν τη ψυχή του

Δία πάνω στον Όλυμπο, οι Μούσες οι Ολύμπιες, οι θυγατέρες του Δία
του Αιγίοχου. Τις γέννησε η Μνημοσύνη η κυρά της Ελευθήρος αφού
έσμιξε με τον γιό του Κρόνου στις ακροκορφές τις Πιερίας, για να
λησμονούμε τις στενοχώριες μας και να διώχνουν τις έγνοιες. Εννιά
νύχτες έσμιγε μαζί τους ο σοφός Δίας ανεβαίνοντας στο ιερό κρεβάτι
κρυφά απ' τους αθάνατους. Μα όταν γύρισε ο χρόνος και κύλισαν οι

ώρες και τα φεγγάρια μίκραιναν κι οι μέρες έρχονταν και φεύγαν, του γέννησε εννιά κόρες που είχαν τα ίδια ψυχικά χαρίσματα, που άλλη φροντίδα εκτός το τραγούδι δεν είχαν στην καρδιά τους, ούτε καμμιιά έγνοια στη ψυχή και που κατοικούσαν στην πιο ψηλή κορφή του χιονισμένου Ολύμπου. Εκεί, στα ωραία παλάτια γίνονται λαμπροί χοροί και δίπλα κατοικούν οι Χάριτες κι ο Ίμερος, μέσα στη χαρά. Κι εκτοξεύοντας απ' το στόμα τους φωνή μαγευτική, τραγουδούν τους νόμους των πάντων, και των αθανάτων τα ιερά ήθη διαλαλούν, εκτοξεύοντας τη μαγευτική φωνή τους. Και τότε κινήσαν για τον Όλυμπο και χαιρόντουσαν την όμορφη φωνή τους με το θαυμάσιο τραγούδι, και τριγύρω αντιλαλούσε απ' τους ύμνους η μαύρη γη και μαγευτικοί ήχοι έβγαιναν απ' το περπάτημά τους, καθώς τραβούσαν για τον πατέρα τους που βασιλεύει στον ουρανό, που αυτός μονάρχος του κατέχει τη βροντή και τον φλογερό κεραυνό, που με τη δύναμη του νίκησε τον πατέρα του τον Κρόνο και που με σοφία τακτοποίησε τα των αθανάτων κι έδωσε αξιώματα. Αυτά λοιπόν τραγουδούσαν οι Μούσες που μένουν στα Ολύμπια παλάτια, οι εννέα θυγατέρες του μεγάλου Δία, η Κλειώ, η Ευτέρπη, η Θάλεια, η Μελπομένη, η Τερψιχόρη, η Ερατώ, η Πολύμνοια, η Ουρανία κι η Καλλιόπη, αυτή που ξεχωρίζει απ' όλες. Αυτή που συναναστρέφεται με βασιλιάδες. Κι όποιον απ' τους βασιλιάδες που έχει ορίσει ο Δίας τον τιμήσουν οι μεγάλες θυγατέρες του και δουν τη γέννησή του με καλό μάτι, γλυκειά δροσιά του στάζουν στη γλώσσα και βγαίνουν απ' το στόμα του λόγια γλυκά. Κι όλος ο λαός έχει τα μάτια επάνω του καθώς δικάζει με δίκαιες αποφάσεις και καθώς αγορεύει με λόγια σίγουρα, σταματά αμέσως τις μεγάλες φιλονικίες με μαστοριά. Διότι έτσι πρέπει να είναι οι σύμφρονες βασιλιάδες. Αυτούς που αδικούνται εύκολα να τους ικανοποιούν στις συνεδριάσεις και να τους πείθουν με λόγια απαλά. Κι όταν βαδίζει στη συνεδρίαση τον τιμούν σαν θεό για το μειλίχιο ύφος του και λάμπει ανάμεσα στους συναθροισμένους.

Κι αυτό είναι το ιερό δώρο των Μουσών στους ανθρώπους. Διότι χάρη στις Μούσες και τον Απόλλωνα που πετά το τόξο μακριά, υπάρχουν στη γη τραγουδιστές και κιθαριστές και χάρη στον Δία βασιλιάδες. Κι αυτός που του δείχνουν ευμένεια οι Μούσες είναι ευτυχισμένος και γλυκειά τρέχει η φωνή απ' το στόμα του. Γιατί αν κάποιος έχει πένθος και πρόσφατη πληγή στα στήθεια, η καρδιά του μαραίνεται απ' τους στεναγμούς, όταν όμως ο τραγουδιστής που υπηρετεί τις Μούσες υμνήσει τις δόξες των πρώτων ανθρώπων και τους μακάριους Θεούς που κατέχουν τον Όλυμπο, αμέσως λησμονά τον καϋμό του και δεν θυμάται καμιά έγνοια. Έτσι γρήγορα τις σκορπούν (τις έγνοιες) τα δώρα των Θεαινών.